

ban, különösen pedig a bolsevizmus hatásos leküzdésében minden erő mozgósításával és átfogó biztosítékok megteremtésével támogatást kapjon, kölcsönös megegyezés alapján német csapatok érkeztek Magyarországra.

A lemondott eddigi magyar kormány helyébe a Kormányzó úr Ófőméltósága Sztójay berlini magyar követet bízta meg az új kormány megalakításával.

A két szövetséges kormány egyetért abban, hogy a megtett intézkedések hozzá fognak járulni ahhoz, hogy a magyar és német nép közötti régi barátság és fegyvertársi együttműködés szellemében Magyarországnak minden segítő eszköze a közös ügy végső győzelme érdekében latba vetessék.

Forrás: Száz magyar esztendő, 380.

1. Hol tartózkodott Horthy a német megszállás kezdetekor? Miért nem állt ellen a magyar honvédség a megszálló erőknek?
2. Milyen tények utalnak a forrásokban a német akció szervezetségére?
3. Mely magyarországi erőkre támaszkodhattak a németek a megszálláskor? Milyen német szervezetek működtek legálisan hazánkban már a német megszállás előtt is?
4. A németek mely állami szervei közreműködtek hazánk megszállásában? Mely magyarországi intézményeket vették elsőként saját ellenőrzésük alá? Miért éppen ezeket?
5. Honnan tudhatta a Gestapo és az SS, hogy kiket kell letartóztatni, kik a németellenes magyar politikusok?
6. A források (különösen a második forrás) alapján bizonyítsd be, hogy a német megszállással megszűnt Magyarország önállósága!
7. Keresd meg azokat a részleteket, amelyek bizonyítják, hogy a németek az ország totális háborús igénybevételére készülnek!
8. Hogyan nevezi az ország megszállását a hivatalos jelentés [c] forrás]? Mivel indokolja a német megszállást e jelentés? Mi a megszállás célja a Veesenmayernek adott megbízás szerint?
9. Keresd ellentmondásokat a harmadik forrás, illetve az első és második forrás állításai között! (Gondolj a német–magyar egyetértésre és fegyverbarátságra, a magyar kormány kinevezésére stb.)
10. Nézz utána, mi történt Kállay miniszterelnökkel lemondása után! Hogyan alakult a továbbiakban az új miniszterelnök, Sztójay Döme politikusi pályája, sorsa?
11. Nézz utána, hogy milyen szerepet vállalt Hóman Bálint a magyar politikában, kultúrában, s mi lett a sorsa a háborút követően!

13. A MAGYAR FRONT KIÁLTVÁNYA A MAGYAR NEMZETHEZ

Budapest, 1944. június

Történelmünk legsúlyosabb órájában szólunk a nemzethez. Német hódító tört országunkra. Életünk, szabadságunk, nemzetünk léte, eljövendő nemzedékek sorsa van kockára vetve. [...]

A szabadságért harcoló népek befejezték előkészületeiket, hogy együttes, halálos csapást mérjenek a hitleri rémuralomra. A Vörös Hadsereg felszabadította csaknem az egész Szovjetuniót, és készen áll, hogy a nyugati támadással egy időben a megszállott országokon át folytassa a német ragadozó üldözését. A német ipari termelést és közlekedést bénító angolszász légi offenzíva mellett már sikeresen folynak az általános támadást bevezető olaszországi hadműveletek. A fasiszta propaganda maga is elkerülhetetlennek tartja az inváziót. Ugyan-

akkor belülről a leigázott nemzetek szabadságharca puszkaporos hordóvá változtatta Európát a hódítók lába alatt.

A németek elvesztették a háborút. [...]

Azért törtek az országra, hogy a magyar munkások és parasztok robotmunkájával, zsidók kirablásával hosszabbítsák meg létüket – és a mi rabságunkat.

Azért törtek az országra, hogy a Kárpátok vonalán felsorakozott és Romániába benyomult Vörös Hadsereget a mi vérünk, vagyionunk, városaink feláldozásával tartsák távol a német határoktól. [...]

Nem nézhetjük tétlenül, ölbe tett kézzel, hogyan sodor bennünket végső romlásba németek oldalán néhány elvakult kalandor és megvásárolt renegát. Nem tűrhetjük, hogy Magyarország az eljövendő béketárgyalásokon a népek szégyenpadjára kerüljön, és a nemzetet új, még rosszabb Trianon sújtsa. [...]

Éppen ezért mi, e galádul elárult és idegenek prédájára vetett ország föld alá kényszerült demokratikus pártjai

új szabadságharcot, új népháborút hirdetünk.

Megteremtjük a magyar szabadságharc széles harci egységét, a Magyar Frontot!

A Magyar Front programja: a német hódítók és cinkosaik kiverése, béke a szövetségesekkel, s a minden ízében demokratikus, szabad Magyarország alapjainak lerakása.

A törvényes szervezeteitől megfosztott és fegyveres megszállás alatt nyögő magyar nép egyedül talán gyenge erre a feladatra. De nem vagyunk egyedül. Határainktól északra a Vörös Hadsereg, Délre Tito hadserege áll támadásra készen. Harcunkban velünk van a demokratikus népek nagy világkoalíciója, Amerikával, Angliával és a Szovjetunióval az élen.

Sztójay-Sztojakovichék a bolsevizmus elleni harc ürügyével indokolják árulásukat. A Szovjetunió azonban hivatalosan kinyilatkoztatta, hogy hódító szándékai nincsenek, hogy a feltétel nélküli megadás elvét az egyes államok és népek magatartásától teszi függővé, hogy az államok társadalmi rendszerét megváltoztatni nem akarja, ezt a népek demokratikus döntésére bízta.

A Szovjetunió nem veszélyezteti, hanem megvédi függetlenségünket.

A szövetségesek minden órában várható egyesült rohamra lehetővé teszi, hogy az offenzíva kibontakozásakor nyíltan szembeforduljunk a németekkel, hogy kilépjünk a háborúból. [...]

Munkások! Harcba hív benneteket a Magyar Front. Az országban ti képviselitek a legjelentősebb és legöntudatosabb szervezett erőt. A szociáldemokrata és kommunista munkások már hosszú évek óta küzdenek szóval, tettel, röpirattal a Hitler-fasizmus ellen. Ma már minden munkásnak vállalnia kell a harcot. Megbújni nem lehet. A bomba, a behívó, a Gestapo a meghunyászkodókat is utoléri.

Munkások! Ti gyártjátok a hadianyagot, bányásszátok a szenet, vezetitek és fűtitek a mozdonyokat s hajókat. Kezetekben tartjátok a fasiszták, hazaárulók sorsát! Ne menjetek a hadiüzemekbe! Dolgozzatok lassan, hiszen nem magatoknak, hanem Hitler banditáknak dolgoztok. Rongáljátok és sabotáljátok!

Gazdák és falusi szegények! Titeket is harcba hív a Magyar Front. Ne szolgáltatásokat be terményeiteket – juttassátok el közvetlenül a magyar fogyasztókhoz. Ha nem lehet, rejtsetek el, vagy semmisítsétek meg. Inkább senkié, mint a németeké! Rejtsetek el a szökevényeket és a politikai üldözötteket! Harcoljatok a földért, a békéért, a kenyérért, a szabad emberi életért.

Polgárok! Rátok is számít a Magyar Front! Szakítanotok kell a hazaáruló fasiszta reakcióval, és a nemzeti ellenállás útját kell járnotok, a francia, a dán, a lengyel polgárság példája szerint. Használjátok ki a németek ellen a termelésben, a kereskedelemben, adminisztrációban elfoglalt helyeteket!

Értelmiségiek! Ne legyetek bűntársai, cinkosai ennek a tiszavirág életű rendszernek. Ti vagytok a nemzet szellemi vezetői. Maradjatok az élen a szabadságunkért folytatott harcban is!

A történelmi egyházak magatartása minden bizonnyal olyan lesz az idegen megszállás e szomorú és végzetes idejében, hogy a magyar nép mindig emlékezni fog: papja nem hagyta magára, és nem tartotta előbbre valónak saját megmentését, mint a Krisztus tanításának bátor képviselőjét és gyülekezete sorsát.

Honvédek! Fordítsátok fegyvereiteket a német hódítók ellen! Menjetek át a Vörös Hadsereghez! Ne vérezzetek német érdekekért! Rövidítsétek meg rabságunkat!

Ki a német megszállókkal!

Pusztuljanak a hazaárulók!

Éljen a különbéke!

Éljen a Magyar Front!

Éljen a szabad, független, demokratikus Magyarország!

*Békepárt, Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Agrárpárt,
Kettős Kereszt Szövetség (Legitimisták), Szociáldemokrata Párt*

Olvasd el, és add tovább!

Forrás: Magyarországi pártprogramok 1919–1944. Szerk.: Gergely Jenő, Glatz Ferenc, Pölöskei Ferenc. Budapest, 1991. 563–566.

1. Melyek voltak a Horthy-rendszer legfontosabb ellenzéki pártjai, csoportjai? Milyen módszereket alkalmaztak, és milyen eredményeket értek el? Működhetek-e ellenzéki pártok Magyarországon a háború idején?
2. Mikor alakult meg a Magyar Front, s mely politikai szervezetek részvételével? Mi volt a célja? Milyen eredményeket ért el?
3. Mivel indokolja a kiáltvány, hogy a németek elleni harc szükséges és elodázhatatlan? Nézz utána, reális-e a dokumentumban olvasható katonai helyzetelemzés! A valóságnak megfelelően közvetít-e a szövetségesek 1944-ben létező politikai elképzeléseit?
4. A háborús propaganda mely állításait igyekszik cáfolni a kiáltvány? Hogyan próbálja a németek elleni fellépés érdekében kihasználni a Horthy-rendszer korábban hangoztatott céljait?
5. Mely rétegekhez szól a felhívás? Miért éppen hozzájuk? A sorrend és a hangvétel takar-e némi célzatosságot? A munkásoknál miért említi a szociáldemokratákat és kommunistákat?
6. Hogyan szolgálja a dokumentum a németek elleni egységet?
7. Az ellenállás mely formáira buzdít a kiáltvány? Milyen cselekedetekre ösztönöz?